

Pederstrup Sogn gennem århundreder

Sogneaften i på "Løvelbro Kro" den 3. nov. 2010

Pederstrup Sogn gennem århundreder

Klip fra et længere Power Point indlæg af Jørgen Dalager. Showet er delt op i mange dele og placeret forskellige steder på hjemmesiden. Skole, kirke og under "Artikler"

For 10.000 år siden var der is i Pederstrup

Isen på vej væk fra Pederstrup

Amdal bliver dannet

Skalsådalen blev utrolig bred

Efter Isen kom mennesker

De byggede huse – måske ”byer”

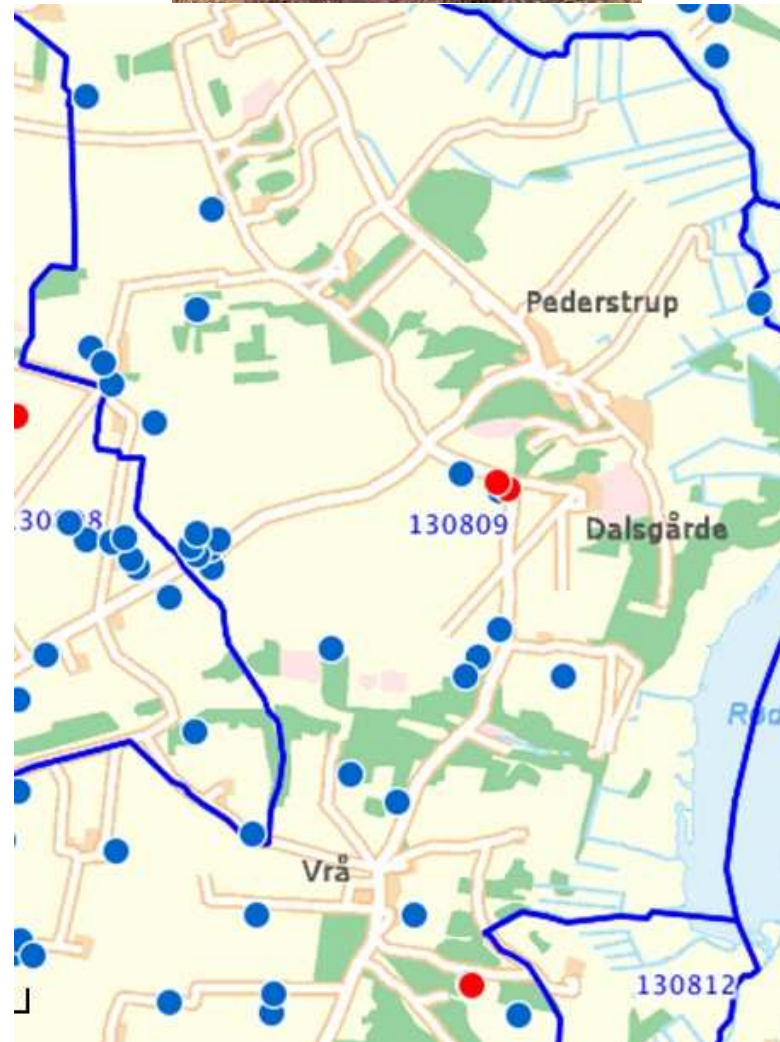
Man levede jordnært i pagt med naturen og dens luner. Forsøgte at formilde de kræfter, som truede. Ofrede til solen, tyren og Odin og Thor.

De døde i
ofte en god

Pierstrup fik
udsigt.

Man levede og døde på skrænterne ved Rødsø.

Og på skrænten til den brede ådal.

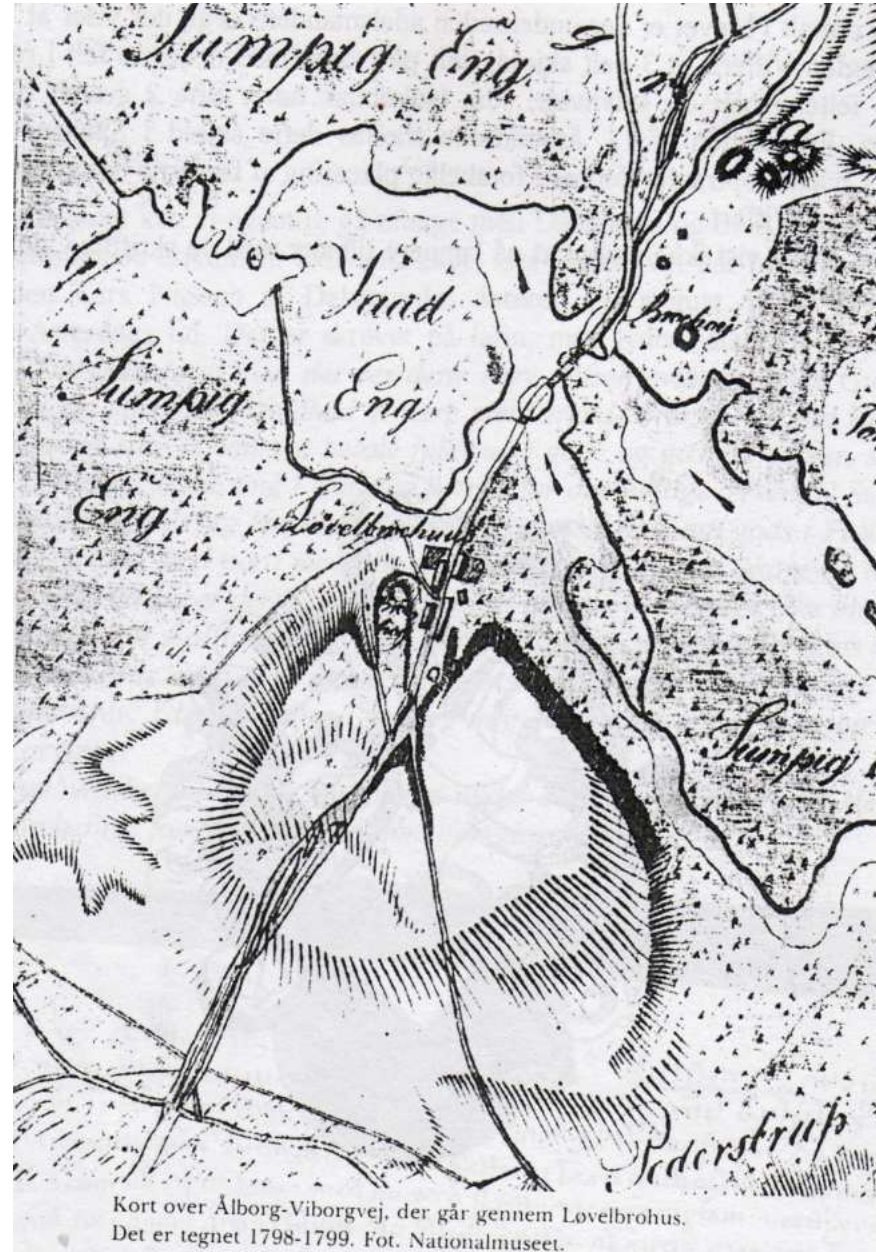
Senere blev jorden inddelt, og der blev endda et Sogn – fra Sødal til Løvelbro

Pederstrup by anno 1800

Løvelbro anno 1800

”Når ”de” kan bygge bro, kan ”vi” også bygge kirke!”

Granitkvadrene , stammer måske fra den nedbrudte romanske, Mindrup Kirke. Nogle ses i dag i sokkelmur i Jernbanegade

Kronens Skøder 1568

19. Marts. Frederiksborg. Jørgen Skram til Tielle, Eriks Søn, faar: i Nørrejyland, Nørliung H., *Vamen* S. og By 4 G., hvoraf 1 hidtil har ligget til Mariaggers Kloster og 2 svare Skyld til Kirken, *Løvil* S. og By 1 Bol, der svarer Skyld til Kirken, *Pierstrup* S. og By 1 G., der svarer Skyld til Kirken, Lindum S., *Siøring* By 1 Bol, der svarer Skyld til Kirken, og 1 G., 2 G., kaldede *Vraae*; Sønderliung H., *Ørum*

Skrevet om Løvelbro

KANCELLIETS BREVE 1607

- 22. Juli (Kbhvn.). Forleningsbrev for Christian Holck, Embedsmand paa Hald Slot, paa det Brokorn,
- som oppebæres til Semeste, Løvel, Skinders og Langveile Broer i Halds Len. Han skal tjene Riget
- med 2 geruste Heste deraf og være forpligtet til at holde Broerne i Stand med god Bygning, godt
- Tømmer, Bulfjæl, Rækker ved begge Sider og Vaser ved Enderne, saa den vejfarende Mand uden
- Fare kan komme derover.
- Lider nogen Skade ved hans Forsømmelse, vil han komme til at staa Kongen til Rette derfor. Det
- befales Bønderne al svare Brokornet til Christian Holck til den sædvanlige Tid. J. R. 6, 358.

KANCELLIETS BREVBØGER 1624 -1626

- Årstal 1626 Dato 5/6 , Side 706
- **1626. 5. Juni (Koldinghus). Miss. til Knud Gyldenstjerne. Da der endnu mangler meget**
- paa Løfvel Bro, befales det ham at lade gøre endnu et Stykke Bro og lade Herredsmændene
- fylde mellem Broerne, saa den rejsende Mand Sommer og Vinter uden Besvær kan komme
- frem der. J. T. 8, 54.

KANCELLIETS BREVBØGER 1649

- Årstal 1649 Dato 27/11, Side 273 -74
- 27. nov. (Kbh.) Ms. til hr. Frands Pogwisch. Han har andraget, at han på kongens behag med arvingerne
- efter den afd. bonde på Mors, som havde fortiet sin formue
- **Desuden har FP givet til kende, at 3 broer i hans len, Løvel bro, Simested bro og Langveile bro, er meget brøstfældige. Han skal lade dem reparere på kongens vegne, da denne har brokornet af dem, dog med mindst mulig**
- **bekostning. JT, 12, 165.**

Skrevet om Pederstrup Kirke

Kancelliets breve 20. marts 1587(Christoffer Parsberg byttehandel med ejendom)

nemlig 7 Gaarde i Rødding By og Sogn, Gaarden Klaris i Rødding Sogn, 1 Gaard i Ingestrup, Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Pederstrup By og Sogn, 2 Gaarde i Vammen By og Sogn, 1 Gaard.

Kancelliets breve 1634

31. Marts (Skanderborg). Miss. til Hr. Knud Gyldenstjerne om at lade Fru Ide Lange, Jens Juels Enke, for Betaling faa 2 Stkr. Storvildt og 4 Raadyr til hendes Mands Begravelse. Udt. i J. T. 9, 92 b.

— Miss. til samme og Bispen i Viborg [Dr. Hans Vandal]. Sognemændene i Pierstrup Sogn i Nørlyng Herred i Halds Len har berettet, at deres Sognekirke er meget forfalden, og at dens Indkomst ikke er tilstrækkelig til at reparere den for. Adressaterne skal optænke Midler til at lade den reparere og det med det allerførste, da den daglig forværres og der siden behøves desto større Bekostning dertil. J. T. 9, 93.

Anneksgaard i Pederstrup eller??

Kronens Skøder 1583 (bytte med andre ejendomme i Nørrejylland)

10. Juni. Haderslev. Biørn Andersen (Bjørn) til Stenolt faar: i Nørrejylland, Nørliung H., Pederstrup S. og By 1 G., kaldet *Østergaard*, og 1 Stykke Eng i Østergaards Mark, som brugtes til S. Hans Kloster i Viborg, men i gammel Tid skal have ligget til Østergaard, 1 Gadehus paa samme Gaards Grund, 1 G., kaldet *Dalsgaard*, og 1 Bol; Rindts H., Semested S. 1 Enstedgaard, kaldet *Barndrup*, og 1 Bols Ejen-

• **R. Finderup, Rødding Præstegård den 23 nov. 1771**

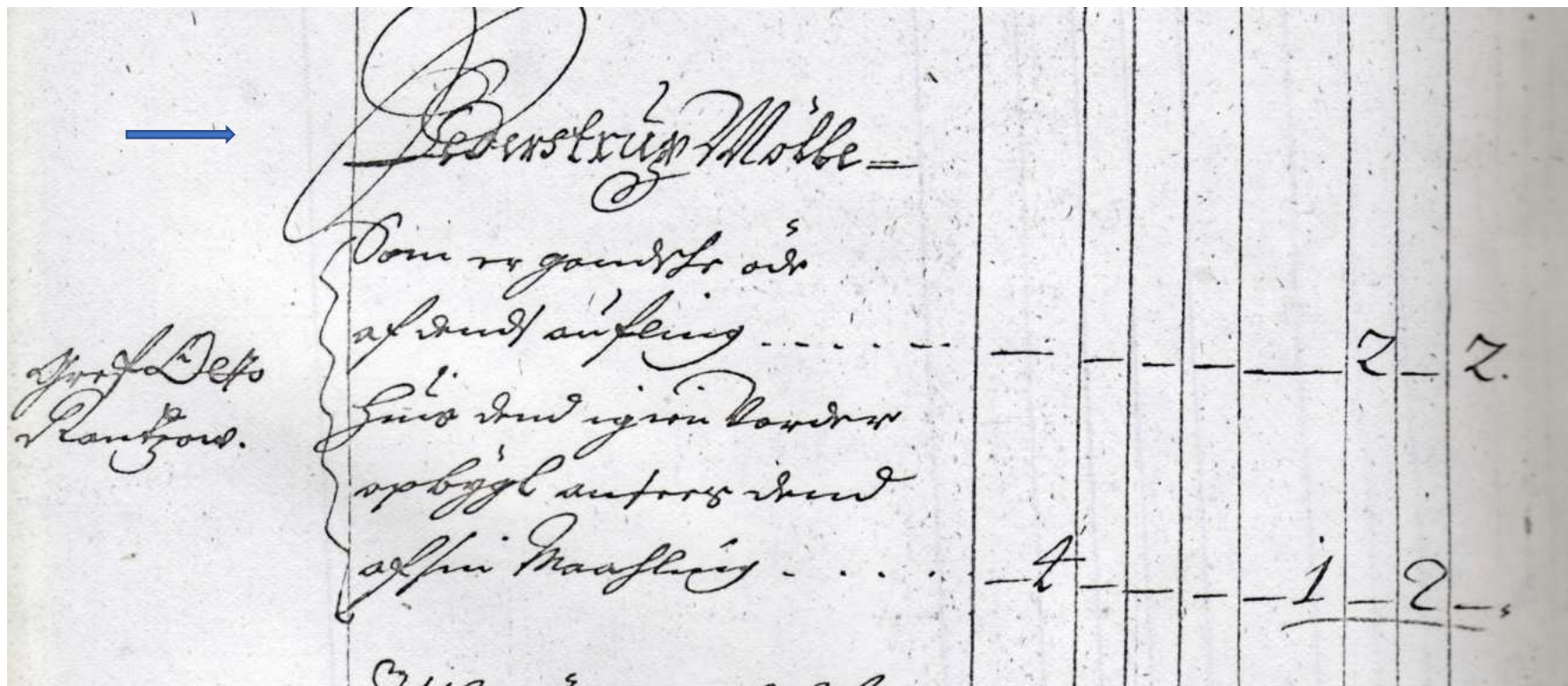
• 10. Foruden præstegården er her 2 anneksgårde, den ene i Løul, hvis hartkorn er 4 tdr. 4 skp. 3 fjk., **og den anden i Pederstrup af hartkorn 5 tdr. 1 alb.**

Præstegårdens hartkorn er 5 tdr. 3 skp. 1 fjk., hvortil kan sås ungefær 5 tdr. byg, 15 a 17 tdr. rug og 7 a 9 tdr. havre, og avles, i småt tvilling bind 20): 14 a 20 traver byg, som giver a' tr. 4 a 5 skp., 60 a 80 traver rug a' tr. 5 skp., og 18 a 40 traver havre, som fodres op til bæsterne. Ved præstegården er ingen inventarium.

Kronens Skøder 1665 (for - 6618 rdl, 12 sk)

14. Sept. Birgitte Ladebur, Enke efter Materialskriver paa Bremerholm Hans Mandixen, faar af Viborg Kapitel, Løfvel Præbende: i Nørre Liung H., Løfvel S. og By 9 (G.), 6 Bol, i Pederstrup 2 (G.), hvoraf den ene tillige svarer af en halv Aalegaard, 3 Husmænd, til denne Præbende var nogen Skov, som nu er afhugget, Engen Kalindts Krog ved Løfvel Bro, nogle Agre paa Viborg Mark, Løfvel Mølle, 1 Kaalgaards Jord, liggende Norden for Hospitalets Havemur, Sonden for Peder Jensen Berings Have, Vesten til Graabrødrepræstens Embedsbolig og Østen til Alvejen; følgende Skifte-gods: i Pederstrup 1 (G.), i Løfvel S., Aadstrup 2 (G.), (Gaarden) Trudsgaard, i Kistrup By 1 (G.), Kistrup Mølle, i

Vandmølle i Pederstrup??

→

*Jens Dets
Pantzen.*

Pederstrup Mølle	
Om 14 gandske år af vand anføring	2 2
Ende vand igennem vandet opbyggelse af vand af sin anføring	4 1 2

Hvem ejer hvad?

K. S.1584 9. Juni. — Laurits Kruse til Balle faar: i Gierle H., Vindbles S. i *Norup* Kronens Rettighed i 1 jordegen Bg., med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten, og Halvparten af 1 øde Jord, kaldet *Falsløfgaard's Mark*, — for: i Hald Len, Nørliung H., *Pierstrup* S. og By 1 G., hvoraf der fremdeles som hidtil skal svares en Afgift til Pierstrup Kirke. Vidner: Christiern Vindt til Lydum, Niels Grubbe til Bendtsløf, Rentemester. Orig. Mag. 549. J. R. 3, 657.

1724 7. Aug. Friderichsberg Slot. Skøde til Christopher Rosenørn til Hersomgaard — for 599 Rd. 21 β Kr. — paa følgende af Kronens beholdne Tiender, som han har købt ved Aukt.: i Hald A., Rinds Hd., Hersom Kirke med dens Tiende, Htk. 7-1-2-1 $\frac{1}{5}$ -, og Kirkegods, nemlig i Hersom By 1 Stk. Eng, som Præsten har i Brug, Htk. »-1-»-1-, i Pederstrup S. og By af [1 B], MNr. 5, Bdsk., Htk. 2-1-»-2 $\frac{6}{7}$ -, [tils. Htk. 9-3-3-2 $\frac{2}{35}$ - à 8 Rd. Td., er 75 Rd. 88 $\frac{3}{5}$ β]; Bierregrauf

Noget for noget!

1700

24. April. Aab. Brev, hvorved Ove Mangor for sig og sine Arvinger, saa længe de er Ejere af Sødal, faar Bevilling paa at oppebære Løvel, Pederstrup og Rødinge Kirkers visse og uvisse Indkomster mod at vedligeholde Kirkerne og forsyne dem med Brød og Vin, Lys og Messeklæder samt alle andre Fornødenheder. J. R. Nr. 51; Kc. og I.

1738. 4. Febr. Friderichsberg Slot. Skøde til Margrete Dorethea Braes, Anders Kierulfs Enke til Sødal Gaard — for 300 Rd. — paa: i Hald A., Nørlyng Hd., Løvel, Pederstrup og Røding Kirker med deres Korntiender, efter gl. Matr. hhv. Htk. 19-1-2-1¹/₅-, 5 Tdr. og 11 Tdr., [tils. Htk. 35-1-2-1¹/₅-], hvorimod nuværende og efterkommende Ejere af Sødal Gaard skal være forbundne til at opbygge eller indrette og fremdeles vedligeholde to Skoler med Skoleholdere for nævnte tre Kirkesogne, alt efter hendes derom gjorte Tilbud og den derpaa oprettede Fundatses Indhold³. Jus voc.

til Kirkerne forbeholdt Kronen. Skpr. 12, 412; Kc. og I. (Brg.).

Hvert sogn har sin heks – Pederstrup sin.

- Dermed går vi ind i den epidemi af hekseforfølgelse der fandt sted med centrum i Løvel-Vammmen-Pederstrup-egnen, idet Maren Nielsdatter var blevet angivet af Inger Vognkarls i Pederstrup. Og med baggrund i Landstingets protokoller fra 1623 skal her **citeres Viborg Stifts Folkeblads dækkende gengivelse af "Hekseforfølgelser i Viborgeggen" (fredag d. 13. jan. 1911):**
- *"Her som andre steder hændte det jo ofte, at bøndernes usle, for sultede kreaturer døde. Bekymringer over tabet fik dem til at spejde efter en eller anden gammel kone, som de kunne skyldes skylden på. - En mand i Pederstrup havde mistet 6 gode øg, som lå og henpintes og forvisnede indtil de døde. En anden havde mistet både kalve og gæs. Og at der var trolddom med i spillet blev aldeles klart, da nogle grise blev slet gale, så de lå og tyggede tungen på sig selv og løb i ilden at brænde dem, af idel galenskab. Og til sidst så det ud, som om de forpinte dyr selv ville udpege den, der var ophavet til alle deres lidelser, nemlig en gammel kvinde ved navn Inger Vognkarls i Pederstrup.*
- *Herom vidnede en mand i byen, at for to år siden havde han en rødstjernet ko, som begyndte på en dags tid at stå og vræle. Om anden dagen lod han denne ko ud af båsen, og da kom i det samme Inger Vognkarls gående over Pederstrup gade. Straks løb koen hen til hende, fulgtes med hende og rallede svarligen. Da hun gik ind i hyrdehuset der i byen, blev koen stående uden for døren, til hun kom igen; så fulgtes den atter med hende ud af byen, mens den stadig rallede. Koens ejermand gik da hen og spurgte hende, af hvad årsag hans ko således løb efter hende, hvortil hun svarede, at det vidste han bedre end hun. Så gennede han koen hjem, men om anden dagen styrtede den i båsen og var død.*